LIBËR I PARË

apo

Abetár

për

Shkolla Fillore

të Shqypnís

PËRPILUEM E MBLEDHË
PREJ
GASPËR BELTOJËS
DREJTORIT T'ARSIMIT TË SHKODRËS.

SHKODER 1921
Shtypshkroja „NIKAJ„

BKSH

BKSH

LIBËR I PARË

apo

Abetár

për

Shkolla Fillore

të Shqypnís

PËPILUEM E MBLEDHË
PREJ

GASPËR BELTOJËS
DREJTORIT T' ARSIMIT TË SHKODRËS.

SHKODER 1921
Shtypshkroja "NIKAJ"

Bksh

BKSH

PJESË E PARË.

i, í, î.

i, í, î.

i, î, í, i,

i, î, í, i,

u, ú, û.

u, ú, û.

BISH

u, iu, ui, ú, ui, iu, ú.

u, ui, û, ú, iu

t, **t ,**

ti, tui, tu-tu, tu-ti

tui, u tut, tu - it, ti.

j, **j ,**

ju, u-ji, i tij u tut.

ujt, i ju - ji, ijt, tu - tju

BKSH

e, ë, é, ê.

jë jo-të, tu-to, to-të, të jet, ëj-të, u-jë

tej, i te-ti, te-jet, tê-jë, e tu-ti, jé.

l, **l,**

lê lo-u to-li, lu-lo lu-tu, u-lo, tul

lê, i lét, u lut, i lé-ti, i-te-ti,
u ul te-li.

ll **ll,**

llu-llë, i ti-lli tu-llë, u-lloj lloj.

llu-llë, i ti-lli, tu-llë, lloj, lu-je.

b **b,**

bë, bu-të bu-le, bje bi u-ji.

e bi-ja, bi-bë el-bi, lli.

bu-lë, be-li, u be-tu-e, bu-lu-e, bîj-ti, i bu-ti.

h. **h,**

hejt, te-hi, he-lli, ih, hu-ti,

he-be, be-be, be-hi.

hî - te, he - be, u - hu - tu-e,

he - lli, hejt.

k. **k,**

BKSH

kû, kë-tê, kî-ji, tul bu-ke,

kû i ké lu-let? ik te he-bet!

o, ó, **o, ó,**

hot, to-kë, lot, ho-llë, ho-llë

to-llë, bo-llë ho-je.

bu-kë, o-kë, to-kë, ti ké koll,

ko-ko-ti j jot.

BKSH

(arnêvi)

a, á, â.

a, á, â.

ba-ba, ba-lli, ku-lla, tu-lla,

i-ku ka-li, ha-loj ba-ba.

ba-ti, ku-ti, hu-ti ha-te kî-ja,

e la ta-ka-ti, ka-lo te ta-lla-lli.

d, **d,**

BKSH

de-di, de-lo, da-da, a e di

hû û dal-ta? dë-llë i ba-llit,

hû i la du-jit,

o-dë, de-di, da-da, te-li

â i ho-llë, hajt te

da-ja, dja-lit i duel li-ja.

dh. **dh,**

dhi, dha, i dha dhe-të dhé

e dhe-të do-le, dha-mbi i ha-lit,

ti-dhi de-let te dho-ma.

e-dhi, edhe, a u lo-dhe? u-lu edhe ti! jé î idh-të, u lo-dha tue dá të dhe-tat e to-kës.

r,

ri-hë, ro-ja, aj hú do-rë të bu-kur, hé dho-të dhî o tje-tër jo, bo-ra à e bar-dhë, ba-ro-ti a te-rë.

u-ra, a-ra, e-ra, ru-je, te de-ra! ba-ba u-ro-te djelmt.

c, c,

ci-ri-ho-ka, cir-ka, mi-ca,

hû a lu-mi mâ ce-kë? ho-te-ci

hà nji bi-më, pra-llat ja-në

të bu-ku-ra.

ca-pi, co-pa, mi-ca e da-ci

ruej-në te bi-ru-ca, u-ji kû rrjedh

â mâ ce-kë, e da-va dar-dhën

co-pa co-pa.

BKSH

ç

çer-dhe, ço-ba-ni. ço-ju he-ret
në na-de! çil-vi çi-të de-rën,
ça-ra-pi â i ma-dh, ça-ha-lli
bër-tet në pe-jll.

çe-pi, çu-pa, çi-ka, çe-pi i je-bri-kut, ço-ba-ni del me vi-ça në li-vall, ça-pi-ni â i ver-dhë.

BKSH

j. **q,**

qe`ni, qe`rr, qe`le`ri, ba`ba

qer`ton dja`lin, li`qe`ni i i

hap`të, pi`mët pi`qen në ve`rë,

qy-qe, qie-lla, qe-pa, qe-pe

pet-kun mi-rë! na voj-ti

pu-na huq, qe-pa e ke-qe

çar-të dar-kën.

BKSH

j. **g,**

go`ma`ri, go`ja, gu`ri, gel`ge`rja

â e bar`dhë, go`gla rri mbi uj,

ge`rja ba`në gur e ra`në

go`ta la`het

ga-di, gi-ri, go-ja, kërç â go-màr i vo-gël, m'a nep nji gotë me uj! go-ma-ri e-së ka-dal, ko-la gi-ci-lo-het.

BKSH

gj. **gj.**

gje`li, gje`ta, do`gja, për`gje`gji

ba`bës, gy`gji gy`hon, gja`hu

á i huq, një gjy`lo ho`ku`ri,

gjy`te`ti á i mirë.

gjê-ja, gje-ta, plu-mi, gje-li

na çon prej gju-mit, gjur-ma

e ka-lit â e ma-dhe, gje-je

gjâ-në qi pa-te.

BKSH

s, **s,**

si-ta, sy-ni, sa-na, vë-llau kà

nji sa-hat a-ri, su-ha â nji mal

i vo-gël, ro`sa â si ri`ka.

ti-si, li-si, sy-ka, si-te mie-llin me si-të t' im-të, mos i bân keq kujt! ru-je ve-din prej pun-vet të kë-qi-ja.

BKSH

sh, **sh,**

sho`ga, sha`mi`ja, she`shi,

shje bjen në di`mën, bresh`ni

bân dam, shër`ma`she`hu i

ngji`tet mu`rit.

sha-la, sho-sha, sho-ta, da-je

sha-pin prej she-qe-rit!

shum kush rre-het në ket

she-kull, shi-kjo ve-din.

BKSH

rr. **rr.**

rol, te-rri, ri ro-tull

o-bo-rrit! dja-li i ur-të â në

dho-më, de-lja ha bar

në djerr.

rra-llë, a-rra, rru-dha, u-ji

rrjedh te a-ra, rru-dhat e

do-rës, a rri ba-ba

te de-ra? rrâ-ja â në dhé.

BKSH

n. **n.**

ne`ni, nu`ni, hùr bán ha`na?
na dha bodh mo`lla, a á
nu`ni i madh? u`lli`ni
ha`het.

nu-na, na-dja, na-tën â terr,
rri-ni te dhi-ja! në na-dje
di-het di-ta, a â de-lja e rra-llë.

nj. **nj.**

BKSH

nja-la, nji-la nji-tu kah

de-ra! aj udh-ton në kâl,

nja-la rri n'uj, nji

ret nji-la.

nji, njê-na, a â nje-rju i

ur-të? nji-tu n' atë bokë!

nja-la â në lloj të bo-llës!

m. **m.**

mi`ni, mu`ri, mi`ku i mi`rë të ta`në hi`rë, na`tën del mi`ni me brém, a jé ti i mâ`rrë?

mi-rë, ma-li, a jé ti djal í njo-më? na-nën e merr ma-lli, maj-mu-ni më mo-ri mo-llën.

v. **v.**

BKSH

vi`lja, vi`da, ve`mja, de`lja

hu`llo`të në li`vall, a du`ron

ti lav`din e hucj? vau

ka rrje`dhë të ma`dhe.

va-na, ve-li, la-va, a-vi-tu

te vo-tra! na a-rrij-ti ve-ra,

va-la e de-dit â e ma-dhe,

ve-ton moti.

y, ý, ÿ **y, ý, ÿ,**

i ynë, të`lyn, kau bër`ly`het,

BKSH

a bân tym dho`ma? byl`by`li

â në li`vall, nji yr`nek i

mi`rë.

hy-lli, dy-lli, yl-be-ri â i

bu-kur, dyert ja-në thy-em,

ty-mi i by-kut nji-tet nalt,

a my-ket bu-ka?

p. **p,**

pllu-mi pa-ta-ni, kap një

li-bër në do-rë! lu-je ka-pa-kun

e de-rës, në li-va-lle ká bár

të madh.

pe-la, pa-ta, pu-la, lo-pa

ly-më bár, ky â pje-pën i

pá pje-kun, pu-pu-la e pa-

vo-dës â e bu-kur.

j **z,**

zo`gu, zé`ni, ze`lli, pa`za`ri
âsht i madh, mu-ra-ti del te
de-ra, a âsht na-na jé-mër
bar-dhë? kam uz`da`jën në tj

zy-re, za-ga-ri, za-lli-na, ba-ba
e ká uz-da-jën në zo-tin,
nje-ri i kèq âsht e ze-za e
vedit, zu-ma-rja ká zâ-nin
e bu-kur.

zh. **zh.**

zha`ba, zhe`lja, zhu`ri, le`tra

BKSH

ásht bâ zhu-bël, u zhy-ta në
zhi-ri, mos bá-ni zhur-më,
ro-sa û zhytë n'uj, kà pet-kun
zhe-le zhe-le.

zhi-va, zha-va-ri, bazh-da-ri,
dhi-ja e ká zha-bën e mi-rë,
bar-na-ta-ri pe-shon ba-re,
a bâj-në ka-la-majt zhur-më?

f **f.**

BKSH

fe-ra, fe-si, u-fu-lla, ka-raj-fi-li âsht tu-fa tu-fa / ur-ti-ja e vël-la-ut â në zâ, mos e fër-ko fy-tin në gjum / nuk fi-to-het gjâ.

fa-ra, fí-si, fu-ra, ba-ri-ja i bjen fy-llit, fi-lle-sa âsht gjith he-rë e vë-shtir, ba-ri ká fi-lluem me gu-fuem në fu-shë, fi-ku âsht i madh.

x. **x.**

xe`ti, xé`ne, rrun`xa, mos u

xiej dursh me me`re`gep, ba`ti

xú`ni një zog të zi, ja`ma`ku

` ásht she`ji i pas`tris, na

xú`ni shju!

xân-si, gu-xo, xu-ne, të xe-tit e ve-rës pjek pê-mët, aj e xên le-pu-rin me qerr, ko-la u rrëxuem nde-për rran-xa të pêm-vet.

BKSH

xh. **xh.**

xha`mi, xha`ko`ni, xhu`xhi-
ma`xhu`xhi, xhi`xhi`llo`ja
xhi`xhi`llon, ha`xhi`ja kà
xhy`bën e ma`dhe, xhi`xhi`
ba`no`zi âsht një pe`më.

xho-ka, a-xha, xhe-pi, në xha-mí fa-lën njer-zit, xhy-mer-ti âsht mâ i mi-rë se ho-rja-ti, fë-mi-ja i keq âsht ha-xhár për ze-mër të na-nës.

BKSH

th, **th.**

thi-kat, thim-thi, the-pi, baj-ra-mi
ká një thu-pur të tra-shë,
thue-ja fja-lën e mi-rë
gjith-huit, u-ri-thi çon to-kën
për-pje-të.

tho-ni, dja-thi, tha-na, vi-çi ká thi-thë lo-pën, tha-nat e tha-çat nuk ma-roj-në kurr, ther-mi-jat e bu-kës du-hen mble-dhë në so-fra-bez.

BKSH

mb, nd, ng, bl, br, pl, pr, dr, tr.

mbo`dha` një tu`bë lu`le, nde`sha
më një mik, ngall`njyes hy`ni
në gjy`tet, ble`va një pa`pa`gal,
bri`ma e ça`ka`llit, plu`mi âsht
i ra`ndë, pru`na një li`bër,
dresh`ta gj`nin, tru`ma get ujë.

mb, nd, ng, bl, br, pl, pr, dr, tr.

mbe-ta në shtë-pí, nde-zi zjer-min, nga-me në li-vall, bloj grunin, bréu dra-sën, plot-sue-me shkri-met, prû-ni mjal.tën, dri-toj dho-mën, tre-ti të ho-llat.

BKSH

fl, fr, ft, fll, gl, gr, kl, kll, kr.

flu-tu-roj zo-gu, fru-ni mur-là-ni,

fty-ra e tij ásht e zlét, flla-di i

e-rës, gli-get e hamb-vet, gri-ma

e bu-hës, kli-ma e ftof-të.

fl, fr, ft, fll, gl, gr, kl, kll, kr.

tlo-ku i bo-rës, fro-ri âsht i shkur-të, ftof-ti i dim-nit, fllad i leh-të, gloq-të e sy-nit, gro-pa e fy-tit, kle-ri besnik, kllo-gjën në grun, gru-mbull gursh.

BKSH

sh, shk, zg, thg, sq, shq, zgj, sp, shp, zb, zhb.

sha`mi âsht i heq, shke`pi pet-hat, zga`vra në mür, zhgu`la gozh`dën, sqâ`ni hë`pu`cën, shqy`pe e motsh`me, zgjo`ni i blet`vet, spe`ci i huq, shpi`na e gja`në, zba`to pu`nën, zhbi`je vo`sin e heq.

sh, shk, zg, thg, sq, shq, zgj, sp, shp, zb, zhb.

BKSH

skje-pi i zo-gut, shku-ma e de-dit, zgi-dhe the-sin, zhgu-ni i mal-co-rit, sqe-lja e durr-sit, shqy-mi pu-lat, zgjâ-je shtë-pín, spa-ta e pun-to-rit, shpa-ta ë kas-trio-tit, zbu-ku-ro-je dho-mën, zhbâ-ne pu-nën.

st. sht. zd. zhd. ngl. ngll. ngr. mbr. ndr. str. shtr. zdr. zhdr. sti-nët e vje-tit, shta-ma âsht thyem, zde-shi ça-ra-pin, zhdu-ku kë-ndoj, ka-li hing-llon.

ngra`ni dja`thin, hy`ni mbre-

ndë, ndroj ve`shën.

st, sht, zd, zhd, ngl, nqll, ngr, mbr, ndr, str, shtr, zdr, zhdr.

sfa-ni i de-le-vet, shtâ-sa e ma-dhe, zda-thë nuk ecet mi-rë, zhdri-vi-llo pê-nin, angli-ja âsht mbret-ne-sha e de-dit, ting-lli-mi i ku-mbonës, ngrij-ta na-tën, eja mbrapa me-jet, ndro-ni pê-ndat,

str. shtr. zdr. zhdr. skr. shkr.

skll. pësht. shëndr.

straj`va me mish, shtra`ti i em,

zdra`la e fe`sit, shdry`je de`rën,

shkro`pa hry`et, skllo`pi te de-

ra, pë`shto`va prej rre`zi`hut,

shëndri`të si ha`na.

str, shtr, zdr, zhdr, skr, shkr,

skll, pësht, shëndr.

shtre-ha e de-rës, shtro-ja e

ku-llës, zdra-ma e ka-lit,

zhdri-vi-llo ve-din, skrop ha

qe-ni, shkrum merr dar-ka,
mos skllo-çit të ma-thu-nat,
pë-shte-tu në ka-rri-gë,
shë-ndri-te rru-gën.

BKSH

a b c ç d dh e ë f g gj

h i j k ll m n nd nj o p

q r rr s sh t th u v x

xh y z zh.

a b c ç d dh e ë f

g gj h i j k l m n

nd nj o p q r rr s sh t

t th u v x xh y z zh

A B C Ç D Dh E

Ë F G Gj H I J K

L Ll M N Nd Nj O

BKSH

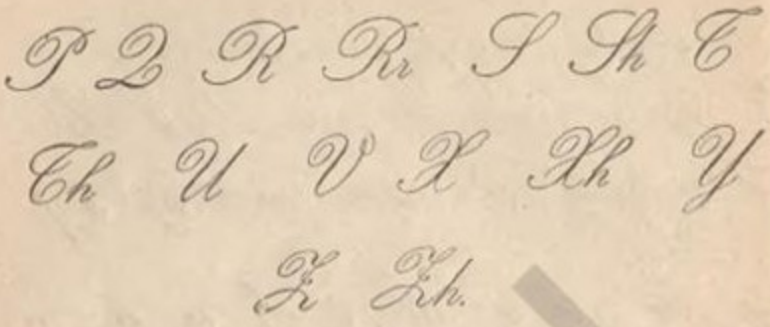

A B C D Dh E Ë F

G Gj H I J K L Ll

M N Nd Nj O P Q

R Rr S Sh T Th U

V X Xh Y Z Zh.

1 2 3 4 5 6

7 8 9 10.

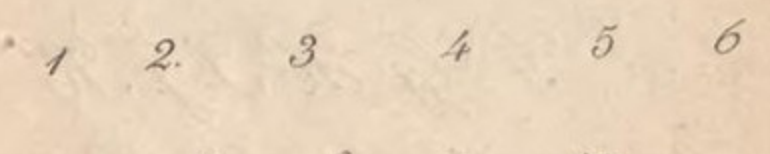

BKSH

1. (nji) *1. nji.*

A-ja âsht e pa-ra gër-më e Al-fa-be-tit. Ban-kat e shko-llës ja-në të bâ-mu-na prej drû-jet. Çi-na-ri â nji la-ndë e ma-dhe-

2. dy. **2. (dy)**

A-ra e kà that-bin e shndosh-të. Ba-rish-tet mbie-llën në kopsht. Ça-rra-ni-ku âsht një vend kû ru-hen hae-nat.

3, (trí) *3. trí.*

Ci-ri-ko-kat u për-gjaj-në so-rra-vet. Dar-dhat janë pê-më të shndosh-ta. Dho-ma e kla-sës âsht e gjâ-në e e gja-të.

4. katër. **4. (katër)**

Cir`ka kal`bë tre`në e drra`sa. Dra`ndo`fi`llja hâ lu`let e bu-ku`ra. Dhi`ja na ep ta`mbël.

5 (pêsë) *5. pêsë.*

E-ra e for-të rrë-xon ka-lla-mbo-qin. Fu-shat t' o-na bâj-në dri-thë mjaft. Go-ma-ri ko-nde-ndo-het me pak ush-qim t' o-dob-të.

6. gjashtë. **6. (gjashtë)**

El`ma`za pret xha`min. Fe-rra`ve do t'u zhgu`let rrâ`ja. Gozh`da e he`ku`rit mbër`thën drra`sat.

BKSH

7. (shtatë) *7. shtatë.*

Gjarp-pi âsht nji shtâ-së e mnersh-me. Ha-sa-ni shkon për di-të në shko-llë. I-ri-qi stru-ket ndër gar-dhi-qe.

8. tetë. **8. (tetë)**

Gja`ma e de`dit ndi`het larg. Ha`ra`pi e há fë`ty`rën e ze-zë. I`dri`zi i mban li`brat dli`rë.

9. (nandë) *9. nandë.*

Je-bri-ku bâ-het prej dhe-ut. Ka-la-majt xâ-në flu-tu-ra në prend-ve-rë e në verë. Lje-pu-ri i há kamb-të e shpej-ta.

10. dhetë. **10. (dhetë)**

Je`mu`lli`ja âsht e bâ`me prej

BKSH

lo`shit. Kall`dra`mit të ru`gës s'onë i ja`në hjo`së gurt. Li`si na ep gy`mby`rin mà të mi`rin.

11. (njimbdhetë) *11. njimbdhetë.*

Llu-lla e ba-bës ká nji krye drûni. Mi-ni brén ar-kë, raf-ta e ko-mo-hà. Ni-pi i em ká xa-në të ra-vi-zo-jë mi-rë. Nje-ri me-ndon e flet.

12. dymbdhetë. **12 (dymbdhetë)**

Dha`si âsht i dam`shëm për fëmi. Mi`ku i mi`rë vy`en në di`të të vë`shti`rë. Ne`sër do të ni`set ba`ba. Nji`la xe`het me rret.

13. (trembdhetë) *13 trembdhetë.*

O-da kà ka-tër mu-re. Pi-sha rri-tet drej-të si qi-ri. Qe-ni ru-en na-tën shtë-pín. Ro-sa ku-llo-të ndër kë-ne-ta.

14. katërmdhetë. **14. (katërmdhetë)**

O-ko-rri re-tho-het me múr. Pi-li-voc-sa flu-tu-ron në kopsht. Zy-te-ti hà shpi-ja të më-dhà. Ro-mi ásht në të hug.

15. (pesmdhetë) *15 pesmdhetë*

Rre-na turp-non nje-rin. Si-ta si-të mie-llin im-të. She-ga ká ko-krra të ku-qe mbre-ndë. Ta-si u thy-em.

16. gjashtmdhetë **16 (gjashtmdhetë)**

Rry·pi bá·het prej lë·ku·ro. Si·mi·ti pi·qet në fu·rrë. Sha·ti ka bisht të gja·të. Ço·pi âsht i rru·mbu·lla·hët.

17 (shtatmdhetë) 17. shtatmdhetë.

Thi-ka ká dor-cën ash-tit. Ullî-ni rri-tet me të vë-shti-rë. Vera vjen mbas prend-ve-ret. Xanë-si le-xon në li-bër.

18. tetmdhetë. **18. (tetmdhetë)**

Tho·si mbu·shet me kry·pë. Ulla âsht shtru·em me zhu·ri Vi·çi pin ta·mbël. Ru·ni me rá bo·rë.

19. (nandmdhetë) *19. nandmdhetë*

Xha-mi the-het shpejt. Yl-be-ri ká shum njy-rë. Zu-ma-rja bâ-het prej ma-su-rit. Zhe-la-ni nuk âsht i pám mirë.

20 njizet. **20. (njizet)**

Xha-mi-ja ka një mi-na-re. Byl-mo-ti bë-het prej tu-mbe-lit. Zá-ni i byl-by-lit âsht i bu-kur. Zha-ba á bâ prei të-ku-res së dhis.

BKSH

PJESË E DYTË

1. Lutje para mësimi.

Zot i em, plot hirë,
Tý po Të lus me zâ:
M' ep ndihmë qi të xâ
Gjith si â mâ mirë!

2. Perendija mendon për né.

Perendija na ká krijuem shndosh, me sý, gojë, veshë, hundë, kambë e duer. Po, Aj na mban shndedën, na ep ushqimin, si bukë, djath, oriz, mish, peshk etj. Mendën e kemi dhanti prej Tij e Aj na e shndritë për me xanë mirë në shkollë. T' i falna nderës Zotit per ket të mirë, o fëmi, e të bâhena t'urtë, të censhëm e të ndershëm.

3. Tënzot.

Lutjën t' onë po sot, m' e ndie në qiell t' a kande; na rrit nën hije t' Ande, na ruej Ti prá, o Zot!

4. Nadja.

Drita po agon!
Çou ti, o fëmi,
Pse ndeja shtri

Punë nuk maron.
Zogu qe â çuem
E ushqim kërkon
Kangën tue kënduem
Zotin lavdon.

5. Fëmija i mirë.

Nji djal, emnit Kel, kishte zakon qi tek u çonte ne nade heret prej giumit lutnte Zotin. Mbassi mbaronte lutjën, lante duert, ftyrën, faqet e veshtë me uj të ftoftë e sapun. Mandej merrnte librin e u vente të xajë shka mësuesi i kishte urdhnuem. Rrugës, tue shkuem në shkollë, shkonte qetshëm e nuk u ndalnte kurr të lujë me shokë. Në klasë rrinte urtë, lexonte, shkruente, njehsonte si âsht mâ së mirit. T' i përgjani pra, o fëmi Kelit, pse âsht e mira e uej.

6. Prituesi.

Kush dër vonë rri shtri, zhelet kanë m' e mbluem, s' ká për t' u përtri, jetën shkon të mjeruem !

Po kështu për të ndollë ká, jetë në vorfnim do të shkojë, kush rát âsht alá, kúr zogu në kullosë të shkojë !

7. Prindja.

Babë e nanë un kam
Si diell e hanë qi shndritë
Prej nadjet dër n' aksham
Për mue punojnë për ditë.
Po, ata ushqim m' apin
Veshë, mathë e mësim
Zot, po atyne krahin
Ngjitjau për hatër t' im.

8. Ndigjesa ndaj prindën.

Nana e baba e kishin mësuem Zenelin me u ndihmuem të

vorfnevet. Kp duel nji ditë me nji mollë të kuqe në dorë para deret të shtëpís. Atp pari erdh nji fëmí i zbét, zdesh e zbathë e sýt e tij ishin mbushë në lot.

"Do të jét në skam„, mendoj Zeneli, e i duel me të shpejtë para e me buzë në të qeshun i kapi dorën. "Mos ké ndonji nevojë„ ? e pveti Zeneli. "Po„, i përgjegji, "kam nanën e smuet e s' kam ç' t'i ap të njomin gojën„ ! "Oh, për ket mos u trazo ! Merre ket mollë e shko e çoja ! Eja prap deri qi nanën t' a shndoshin Zoti !„

Të tanë shend u nis fëmija i vorfen kah shtëpija. Zeneli i kallxoj s' amës shka i kishte ndollë e ajo e lavdoj e i puthi faqën.

9. Kash' e lashë.

Nji krpe të vogël
Cok si gogël,
Nji shkjep û kam
A e din shka jam ?

10. Vëllà e motër.

Motra me vëllá, vëllau me motër, rrin po pá dá brí njaj votër; kështu, vëllau për motër, motra për vëllá, po këtu në Shkodër, cok në zjarm ká rá.

11. Dashtnija vëllaznore.

Më nji qptet të vogël kishte pás rám nji lëgatë e të tre vëllaznit e të dp motrat e Ganxhes ishin të smuet. Këjo e ngrata u rrinte të gjith kohën afër shtratit u binte me hangër e u ipnte baret qi u urdhnonte mjeku. Kaq dhimë kishte për ta sá orë e ças çonte sýt kah qiella e lutnte Perendín qi t' i a shndoshnte.

Nuk kaloj shum e qe i Madhi Zot i a ndigjoj lutjën e saj e i a shndoshi të tanë. Gëzimi i Ganxhes kje i madh e prindja e lavduen për ket dashtní vëllaznore. Përgjani edhe ju, o fëmí, Ganxhes për me pasë dashtní vëllá me motrë, pse kështu na urdhnon Krijuesi i qiellës e i tokës.

12. Mica.

Micë dhe në dimin
Rri tue u lpí !
Shka kje ?
Kam ndyem shpinën
Tue ndejun në hi !
A sheh ?
Dlirë do të rrí
Pse ndrysh' â mnerë !
Kështu bre !
Edhe ti, o fëmi
Do të jésh përherë !
Xen deh !

13 Fëmija i dlirtë.

Kasemi ishte nji djal i mirë, prandej gjithkush e donte e e sfronte. Tue shkuem rrugës u ruente mos të ndyejë këpucët ndër balta. Petkat e tija ishin gjithherë të kërpituna e të mbajtuna dlirë. Duert e faqet i kishte gjithherë të lame e flokët e krehun.

Me shokë ishte gojë ambël, shkonte mirë e u ndihmonte ndër nevojë të tyne. U gjindte me kohë gjithherë në shkollë, rrinte qetshëm, ishte i ndërshëm e xente mâ së mirit. T' i përgjani prá Kasemit, o fëmi, për në daçi qi të jeni nji ditë e mira e uej, gëzimi i prindes e dobija e atdheut.

14. Gjyshi e nipi.

"Gjysh ndopak ti a më do ? Të lutëm qitash më difto ! Un ket m' e dijtë due, shka ti ndien për mue.

"Po, un tý po të tham, kend mâ të dashtun s'kam, me bir nuk di me të dá, të bâhesh i mirë ti prá !„

15. Shtëpija.

Kúr Ndoci del prej shkollet, niset fill e shkon në shtëpi. Aty gjenë nanën, motrat, vëllaznit e gjyshin e gjyshën qi gëzohen kúr e shofin. Kah mbramja këthen prej punet edhe baba e i kallxon shka ká xanë në shkollë.

Prindja mundohen për m' e mbajtë, m' e veshë, m' e mbathë e m' e rritë për nderë, veç edhe Ndoci kúr ká m' u rritë ká me i u bâm ndihmë në pleqni. Fëmit e kanë me detyrë të duen prindën, gjyshin, gjyshën, vëllaznit e motrat e mos t' i a u prishin zemrën kurr.

16. Shtëpís s' eme.

Nuk të shaj s' e vogël
Më duket ndër tjera
Nuk të shaj se dera
Âsht me pak lulzim.
Ngjat prindvet të dashtun
Me vëllá, me motrë
Ndejun më nii votrë
Më tý gjej pushim.
Për muc të gjith tjerat
Më duken krejt shkreti,
Jo njiket shtëpí
Zëmra cok s' m' a ndrron.

17. Të dámt e kohës.

Nji ditë i tha i ati Hysenit: "Më difto shka ké xanë ti ket javë në shkollë!„ — "Na kemi xanë sá dit ká java, sá muej ká vjeti, emnat e tyne etj. — "M' i thuej prá ditt e javës!„ — E Hane, Marte. Merkuere, Ejte, Prende, Shtunde, e Diele. — Mirë, sá janë këto prá! — "Shtatë„ — "Më difto tash muejt e vjetit!„ — Kallnduer, Fruer, Marc, Prill, Maj, Qershuer, Korrik, Gusht, Shtatuer, Tetuer, Nanduer e Dhetuer„ — "Sa janë këta prá!„

— "Dymbdhetë„ Stinët e motmotit a i keni xanë?„ — "Po, babë, gati harrova!„ — "Cillat janë?» — "Prendvera, Vera, Vjeshta e Dimni.„ Mirë, jam kondën me ty.

18. Prendvera.

Dymet bora ... Kanë lulzuem
Fush' e mal për bukuri!
Bleta mjaltën tue kërkuem.
Ndepër lule fluturon;
E bylbyli mbi qërshi
Lavdet Zotit i këndon!

19. Kingjat në livall.

Kushën e mori në prendverë i ati me vedi te bulku i tij. Tue u endë andej e këndej me babën, pau ajo ndër livalle dele tue kullotë me kingja të tyne. Ata e kishin leshin kaçurrel e u sillshin e lodroshin me shoqi shojnë. Shpesh i u avitshin nanavet e pishin tambël.

Mbi ta rrishin trinckat e i cikatshin në shpinë. Tek sa kingjat u largoshin prej nanavet, ato tue bertitë "bëee„ i thirrshin me këthyem. Kusha u knaqnte tue e pám e i u fal rdeës t'et qi e kishte marrë me vedi.

20. Lulet e zogjt nder prozhme e fusha.

E njell belbyli të bukurën prenderë, në prozhëm me mall mbi gemba rri tue kënduem; e diftojnë kreshët e nalta e fusha e blerë, me gjeth e me bár të njomë për giith kah mbluem. Drandofilja e kallxon me të kandshmen erë, me boça qi lulishtën kanë gazmuem; e njell me vedi, bjen nji e lehtë duhi, qi fryen tue dhanë natyrës jet' e risi.

21. Vera

Verën Ti vetë Zot m' a ké falun,
Në kopsht e ndër ara kokrrat kanë dalun;

Kallxijt zverdhohen, piqen mbi dhé.
Pemët marrin të pjekun, apin shujtë né,
Me rreze dielli të gjith shkahen xén,
Me të ftoftë të vet uji freskon dhén.

22. Të pjekunt e frytevet.

Vera âsht shtina mâ e xéta e motmotit e dita vjen tue u zgjatë e nata tue u shkurtuem. Më ket kohë piqen pemët njena mbas tjetrës si dredhzat, zerdelijat, pjeshkat, fiqt, rrushi, pjepnat. sharqijt etj. Ndër livalle kositet bari, korren grunet, bâhen lamijet, kû shihet gruni nën kambë të kualvet qi siellen rrotull.

Në verë mbyllen shkollat e fëmit lehen në pushim ndepër shtëpija, për mos me i randuem të xétit. Prindja pasun i dërgojnë fëmit ndepër vende të shndoshta e ndër bjeshkë të nalta, për me përtri shndedën. Në kohë të mbramës se i cilli këqyrë me dalë ndepër oborre, lulnaje, fusha për me mujtë kështu me gëzuem freskin.

23. Të zbetuemt e bimës.

Gjiithnji mâ të ftofta rrezet i lëshon dielli, lulet thahen mbi tokë e digjet bari, a thuem se zjarm po i ipet, duket qielli. Kallxijt piqen, merr fusha nji njyrë ari ndepër pikë të zhegut tue u djegë si kthnilli. Arave djersë e muend derdhë katundari, qi në verë shkon gadi dimnit tue u bâm për kúr të shgrehet mbi tokë borë e murlâ.

24. Vjeshta.

Vjeshta mbrrini, pëmët janë pjekë,
Të mbledhim kokrrat tue kënduem;
Kush verës punën e ká ndjekë,
Me djersë të ballit, ká me gzuem.
Kujt gjâ të mangut s' ká me i lanë,
Punës, ndihmë Zoti ká me i dhanë.

25. Të zveshunt e bimvet.

Vjeshta mund të thohet se âsht koha e prendimit të motmotit e dita shkurtohat e nata zgiatohet. Në ket kohë vjelen vëneshtat, korren kollomeqet e shtihen nder koteca. Arët bâhen mazi: miellet gruni, elbi, thekna, tershana e asulli.

Dallndyshat nisen e shkojnë ndër vende të xéta ashtu edhe shpendt tjerë qi nuk munden me i qindruem të ftoftit. Dimni nisë m' u ndiem e shpesh hapet si ndjegullinë për rreth.

Gjetht bien prej bimvet e ernat fillojnë me fryem me duhi, shperthen shju, shtergata e breshni. Në nade ndjehë brymë mbi faqe të botës e n' e mbrame bân cegem e gjith shkahi çfaqë dimnin e afërm.

26. Të shdukunt e lulevet.

Vjeshta me pemë na gëzon; ndeper gjeth të zbét me vile të shndoshta vneshta zbukurohet. Ajri nisë m' u freskuem, s'bân mâ të xét, frytin e djersës buqari mbledh e gëzohet. Çërdhjet, zogjt, xjer dallndysha e me krahë të lét, me fluturim të shpejtë m' u nisë gatohet; Marojnë lulet, mbi gemba gjetht janë thá, ernat me fryem fillojnë e shju me rá

27. Dimni.

Bora malét i ká mbluem
Gjetht e landvet janë maruem.
Mjeri aj qi shpi nuk ká.
Pse shum të vështira ká me pá
Të vorfnit dhimshëm njitja dorën
Sidomos kúr të shifish borën.

28. Stina mâ e vështira e motmotit.

Dimni âsht stina mâ e vështira e motmotit e në ket kohë âsht dita e shkurtë e nata e gjatë. Murlâni qi frynë, shju e bora qi bjen e akulli qi ngrihet përftojnë të perbâmt e nji ajri të ftoftë,

Ndër shtëpija do të ndezet zjarm ndër votra, do të mbyllen duer e dritsore.

Baktija do të mbahet në grazhd e rrall mund të lshohet në fushë, pse nuk gjenë bár të haejë. N' e mbrame të gjith mist e shtëpis mbidhën për rreth votre, ose tue kenë nata e giatë, rrinë e punojnë. Ndollë edhe qi gipshi, gipshia apo nana u kallxon fëmivet prralla.

Ndër dit të dimnit kúr âsht të ftoftë i madh, të vorfnit gjindën ngusht, për ket arrsy të pasunit e kanë me detyrë t'u ndihmojnë. Atyne u ndihmohet tue u dhanë të holla, drû, qymbyr, bukë apo ndonji send tjetër ushqimi. Aí qi nuk u ep të vorfnevet, nuk kipen detyrën qi na ká vúm Perendija.

29. Pushimi i bimvet

Për ditt mâ tepër të ftoftit egërcon, gjithshka mblidhet e struket kah trishtimi; uji ngrihet e brpma dhén e mblon. Murlânit të rrebtë pá prám i ndihet ushtimi, and' e kand bora fushë e mal zbardhon. E m' ato dit mâ tepër keq randon vobsimi; âsht kp dimni; në tê bima rri si fjetë, për me marrë m' atë gjum ushqim, fuqí e jetë.

BKSH

BKSH